

Miljøministeren

Statsrevisorernes Sekretariat
Folketinget
Christiansborg
1240 København K

Den 8. december 2023

Ministerredegørelse til Statsrevisorernes beretning nr. 2/2023 om tilsyn og afgiftskontrol med spildevand

I brev af 10. oktober 2023 har Statsrevisorerne anmodet mig om at redegøre for de foranstaltninger og overvejelser, som beretning nr. 2/2023 om tilsyn og afgiftskontrol med spildevand giver anledning til.

Jeg ser med stor alvor på de kritikpunkter, der rejses. Der er tale om fejl og mangler, som skal rettes op så hurtigt som muligt.

Statsrevisorerne kritiserer, at Miljøministeriets tilsyn med udledning af spildevand har været utilstrækkeligt i forhold til:

- 1) overblik over, hvem der har tilladelse til at udlede spildevand,
- 2) kontrol med, om vilkårene for tilladelserne er overholdt, og
- 3) relevant håndhævelse af miljøbeskyttelsesloven ved lovovertrædelser.

Jeg vil følge op på kritikken ved at ændre spildevandsbekendtgørelsen og derigennem give Miljøstyrelsen bedre vilkår for at føre tilsyn med udledninger af spildevand.

Statsrevisorerne påpeger, at det er et problem, at Miljøstyrelsen ikke har elektronisk adgang til alle udledningstilladelser, når de ikke er lagt ind i miljødatabasen PULS (PunktUdledningsSystem). Udfordringen er, at der i dag ikke er krav om, at kommunerne skal lægge gamle udledningstilladelser for overløb ind i PULS-databasen. Daværende miljøminister Lea Wermelin stillede i 2019 krav om, at alle nye udledningstilladelser til regnbetingede udledninger, herunder overløbsbygværker, skal være tilgængelige for Miljøstyrelsen i PULS. Det er 18 procent af tilladelserne for overløb så i dag.

For de resterende 82 procent bliver Miljøstyrelsen nødt til at anmode om dem, når de er på tilsyn.

Jeg ønsker at styrke Miljøstyrelsen mulighed for at føre effektivt tilsyn med de ældre tilladelser. Derfor vil jeg aftale med kommunerne, at de lægger alle de ældre tilladelser – altså de 82 procent - ind i PULS databasen, så styrelsen får elektronisk adgang til dem.

Rigsrevisionen påpeger, at der er fundet fejl i 361 ud af godt 20.000 indberetninger. Det er ikke tilfredsstillende. Myndighederne har dog - trods disse fejl - et overblik over både overløb og separate regnvandsudledninger. Alle kendte udledningssteder er registreret i PULS. Miljøstyrelsen har efter, at Rigsrevisionen påbegyndte deres undersøgelse, indført et nyt it-system, der giver en alarm, hvis der er fejlindberetninger. Det skulle fange de åbenlyse fejl.

Jeg vil derudover - for yderligere at sikre bedre data - ændre på, hvem der er forpligtet til at lægge data om konkrete overløbsmængder ind i PULS-databasen. I dag er kommunerne ansvarlige. De får i langt de fleste tilfælde data om overløb fra spildevandsselskaberne. Fremover skal spildevandsselskaberne have ansvaret for at indberette data direkte til PULS databasen. Det har flere fordele. Dels bliver der et led mindre i indberetningskæden – og dermed mindre administrativt arbejde og færre fejlkilder. Dels bliver det muligt for Miljøstyrelsen at sanktionere de spildevandsselskaber, der ikke indberetter data tilfredsstillende. Miljøstyrelsen har i dag ikke muligheder for at håndhæve manglende indberetning af data overfor kommunerne.

Disse tiltag skulle gerne sikre, at vi får endnu bedre data, som Miljøstyrelsen kan føre tilsyn på baggrund af.

Jeg har endvidere aftalt med Miljøstyrelsen, at de følger op på Statsrevisorernes kritik på følgende måde:

1. Grundlaget for udvælgelsen af spildevandsudledninger er utilstrækkeligt.

1.1. Manglende overblik over udledningstilladelser.

Statsrevisorerne kritiserer Miljøministeriet for ikke at have overblik over, hvem der har tilladelse til at udlede spildevand og dermed ikke et

fuldstændigt grundlag for udvælgelsen af spildevandsudledere til tilsyn. Statsrevisorerne hæfter sig særligt ved, at der i 2022 manglede 9 % af tilladelserne til renseanlæg, 82 % af tilladelserne til overløb og 87 % af tilladelserne til separate regnvandsudløb.

Det fremgår af beretningen, at det er Rigsrevisionens opfattelse, at kendskab til tilladelserne og vilkårene heri er en forudsætning for, at Miljøstyrelsen kan føre tilsyn med, om tilladelserne overholdes. Grundlaget for Miljøstyrelsens tilsyn med renseanlæg, overløb og regnvandsudløb er derfor utilstrækkeligt.

I forlængelse heraf ønsker Miljøstyrelsen at fremhæve, at der stadig føres tilsyn med udledningerne, selv om der mangler en udledningstilladelse, og overordnet er der gennem miljødatabase PULS overblik over udledningerne af spildevand fra spildevandsforsyningsselskabernes anlæg.

Følgende initiativer er iværksat af Miljøstyrelsen:

- 1) Miljøstyrelsen vil fortsætte dialogen med kommunerne om, hvordan det sikres, at alle tilladelser indberettes. Miljøstyrelsen vil eksempelvis tage emnet op på de faste årlige dialogmøder med kommunerne.
- 2) Miljøstyrelsen vil overfor de relevante kommuner følge op på, at de 9 % af tilladelserne til renseanlæg, som ifølge Rigsrevisionen ikke har en tilladelse indberettet i den fællesoffentlige database PULS, bliver indberettet hurtigst muligt. Det er kommunerne, der er forpligtet til at indberette tilladelserne i PULS, og efter Miljøstyrelsens opgørelser drejer det sig om 5,4 % af renseanlæggene og ikke 9 %.

1.2. Manglende revurdering af tilladelser til særligt forurenende virksomheder

Statsrevisorerne hæfter sig særligt ved, at Miljøstyrelsen i 10 ud af 77 tilfælde ikke har opfyldt lovkravet om løbende at revurdere tilladelserne til direkte udledning af spildevand fra særligt forurenende virksomheder.

Følgende initiativer er iværksat af Miljøstyrelsen:

Miljøstyrelsen vil prioritere opgaven med revurdering af tilladelser forud for andre opgaver. Dette giver rum for medarbejderne til at kunne arbejde fokuseret på at få udarbejdet de udestående BREF-revurderinger.

Arbejdet vil foregå i mindre grupper, der arbejder intensivt på den konkrete opgave i et afgrænset tidsrum.

Miljøstyrelsen har oprettet arbejdsgrupper med særligt fokus og styring med henblik på at få udarbejdet BREF-revurderingerne i henhold til følgende BREF'er:

- CWW (Common Waste Water and Waste Gas treatment/management systems in the chemical sector),

- FDM (Food, Drink and Milk industries),
- WI (Waste Incineration).

Efterfølgende vil der blive oprettet tilsvarende arbejdsgrupper med henblik på at udarbejde de resterende udestående BREF-revurderinger.

2. Tilsyn med indberetninger og overholdelse af vilkår er ikke helt tilstrækkeligt

2.1. Tilsynet med overløb og separate regnvandsudløb er ikke dækkende, herunder er der fejl i indberetningerne for disse udledninger

Statsrevisorerne kritiserer Miljøministeriet for ikke at have tilstrækkelig kontrol med, om vilkårene for tilladelserne er overholdt. Statsrevisorerne vurderer, at Miljøstyrelsen bør forholde sig til, om der er væsentlige fejl eller mangler i kommunernes indberetninger, da det har betydning for tilsynet med overholdelse af vilkårene i tilladelserne.

Det fremgår af beretningen, at det er Rigsrevisionens opfattelse, at Miljøstyrelsens tilsyn med overløb og regnvandsudløb ikke er dækkende, og Miljøstyrelsen bør sikre, at der kan føres og bliver ført tilsyn med overløb. Rigsrevisionen har endvidere fundet fejl og mangler i indberetningerne for overløb og regnvandsudløb.

Miljøstyrelsen skal i tilknytning hertil oplyse, at kommunerne skal indberette alt spildevand, der udledes til vandmiljøet fra danske rensningsanlæg, overløbsbygværker, regnvandsudløb og nødoverløb fra pumpestationer til databasen PULS. Indberetningerne skal bygge på konkrete målinger og/eller modelberegninger. På baggrund af indberetningerne har Miljøstyrelsen et overordnet overblik over udledningernes omfang.

Rigsrevisionen har fundet fejl i 361 ud af godt 20.000 indberetninger, hvilket ikke er tilfredsstillende. Efter Miljøstyrelsens vurdering påvirker disse fejl ikke validiteten af de overordnede niveauer for udledningerne. Men fejlene kan have lokal betydning for udledning og påvirkning af recipienterne, ligesom omfanget af udledning fra de konkrete udløb kan være behæftet med usikkerhed.

Følgende initiativer er iværksat af Miljøstyrelsen:

- 1) Miljøstyrelsens tilsynsenheder, der fører fysisk tilsyn med renseanlæg og regnbetingede udledninger, herunder overløb, er i forbindelse med omstruktureringen af spildevandstilsynet blevet samlet i færre koncentrerede enheder for at sikre en større specialisering af medarbejderne og bedre faglige fællesskaber. Dette sikrer også tilsynets mulighed for at føre et styrket og mere ensrettet tilsyn med regnbetingede udledninger, herunder overløb.

- 2) På de årlige dialogmøder med kommunerne vil Miljøstyrelsen fortsat tage emnet op om, hvordan der skabes overblik over vilkår og indberetninger i forhold til regnbetingede udledninger. Miljøstyrelsen vil løbende følge op på effekten af indsatserne ved at følge udviklingen i indberettede data i PULS og indgå i dialog med kommunerne herom.
- 3) Miljøstyrelsen har primo 2023 fået udviklet et nyt værktøj, der kan lave udtræk af de data, som kommunerne har lagt i PULS og samtidigt foretage en kvalitetskontrol i forhold til Miljøstyrelsen anvisninger. Værktøjet viser også, hvor der er "huller" i data, så der kan rettes henvendelse til kommuner for at få foretaget de nødvendige rettelser.

Miljøstyrelsen udarbejder en liste med de kommuner, hvor den seneste indberetning for regnbetingede udledninger er mangelfuld eller opgjort på et usikkert grundlag. Disse kommuner vil blive kontaktet og anmodet om at deltage i et møde/webinar sammen med deres spildevandsforsyningsselskab, første gang primo 2024 med henblik på at forbedre indberetningerne fra de konkrete kommuner og forsyninger.

- 4) Miljøministeriets departement ønsker at ændre ansvaret for indberetning af data om regnbetingede udledninger fra kommunerne til spildevandsforsyningsselskaberne. Placeringen af ansvaret for indberetninger hos forsyningsselskabet giver mulighed for, at Miljøstyrelsen bedre kan følge op på manglende indberetninger, da Miljøstyrelsen kan sanktionere forsyningsselskaberne for manglende indberetninger.

2.2. Manglende udførelse af basistilsyn med særligt forurenende virksomheder

Statsrevisorerne hæfter sig særligt ved, at Miljøstyrelsen for 11 ud af 77 særligt forurenende virksomheder ikke har overholdt miljøtilsynsbekendtgørelsens krav om, at der skal føres tilsyn mindst hvert 3. år.

Følgende initiativer er iværksat af Miljøstyrelsen:

Miljøstyrelsen vil ved næste tilsynsplanlægning planlægge således, at antallet af årlige fysiske tilsyn fordeles jævnt ud over tilsynsperioden og dermed giver en jævn årlig belastning. Det forventes at skabe et rum for at gennemføre de krævede fysiske tilsyn.

Miljøstyrelsen bemærker, at udførelse af fysiske tilsyn i perioden 2020-2021 blev besværliggjort af gentagne nedlukninger grundet corona-pandemien.

3. Håndhævelse af Miljøbeskyttelsesloven

Statsrevisorerne finder Miljøministeriets relevante håndhævelse af miljøbeskyttelsesloven ved lovovertrædelser for utilstrækkelig. Statsrevisorerne hæfter sig særligt ved, at i 12 tilsynssager har Miljøstyrelsen, i omkring halvdelen af tilfældene med manglende

tilladelser eller overtrædelser af vilkår, gjort brug af håndhævelsesmulighederne henstilling og indskærpelse, men ikke hårdere håndhævelsesmuligheder som fx politianmeldelse.

Rigsrevisionen anfører i beretningen, at Miljøstyrelsen håndhæver miljøbeskyttelsesloven ud fra en konkret vurdering i den enkelte sag. I perioden 2016-2022 har Miljøstyrelsen næsten udelukkende håndhævet loven med henstillinger og indskærper. Miljøstyrelsen har derudover givet 20 påbud og foretaget 4 politianmeldelser. I de 12 tilsynssager har Miljøstyrelsen 21 gange fundet ulovlige udledninger af spildevand på grund af manglende tilladelser. Rigsrevisionen konstaterer, at Miljøstyrelsen i lidt under halvdelen af tilfældene ikke har brugt mulighederne for håndhævelse af miljøbeskyttelsesloven.

Miljøstyrelsen bemærker i forlængelse heraf, at styrelsen har forskellige muligheder for at håndhæve loven. Det kan være henstillinger, indskærper, påbud og politianmeldelser. Miljøstyrelsen reagerer på baggrund af, hvad der er proportionalt i det konkrete tilfælde, herunder hvad der er nødvendigt og tilstrækkeligt.

Antallet af politianmeldelser i perioden hænger bl.a. sammen med, at indskærper i en del af tilfældene har ført til, at forholdet er blevet lovliggjort.

Følgende initiativer er iværksat af Miljøstyrelsen:

- 1) Miljøstyrelsens vejledning om håndhævelse af miljøbeskyttelsesloven er under revision, og i den forbindelse har Miljøstyrelsen også fokus på styrelsens håndhævelsespraksis, herunder praksis for indgivelse af politianmeldelser samt, om der er behov for en ændret praksis for brugen af bl.a. politianmeldelser på visse områder.
- 2) Miljøstyrelsen vil i første halvår af 2024 parallelt med udgivelsen af den opdaterede håndhævelsesvejledning, gennemgå egen praksis for håndhævelse henholdsvis for tilsynet med de særligt forurenende virksomheder og spildevandsforsyningsselskaberne. Dette blandt andet med henblik på opdatering af interne procedurer og paradigmer. Pointerne fra den opdaterede håndhævelsesvejledning vil ved udgivelsen endvidere blive indarbejdet i håndhævelsespraksis for henholdsvis tilsynet med de særligt forurenende virksomheder og spildevandsforsyningsselskaberne.
- 3) Miljøstyrelsen vil ligeledes afholde interne kurser for henholdsvis tilsynet med de særligt forurenende virksomheder og spildevandsforsyningsselskaberne for at ensrette håndhævelse.

Jeg vil løbende følge op på, om Miljøstyrelsen følger op som aftalt.

Kopi af denne redegørelse er sendt til Rigsrevisionen.

Med venlig hilsen

A handwritten signature in blue ink, reading "Magnus Heunicke". The signature is written in a cursive, flowing style.

Magnus Heunicke